



Nuorten kahden viikon kirjanpidon tulos:

KARKKIA, SIPSIÄ JA LIMUA

Nuorten rahankäytöstä ja kulutusvalinnoista puhutaan paljon. Miksei annettaisi nuorten itsensä kertoa niistä? Kuluttaja-lehti pyysi viittä pääkaupunkiseudulla asuvaa 14-vuotiasta nuorta kirjaamaan kahden viikon aikana ylös kaikki omat menonsa. Tutkimusajankohta oli maanantaiaamusta sunnuntai-iltaan. Tulo- ja menopäiväkirjametodi jo ihan yksinkertaisenakin kertoo paljon nuorten rahankäytöstä ja elintavoista. Kahden viikon kirjanpidon jälkeen nuoret saivat itse kommentoida Kuluttaja-lehdelle kulutustapojaan.



Teksti Katri Simonen
Kuvat Jenni-Justiina Niemi

Artikkeliin liittyy opetusmateriaali "Nuorten jutut", joka löytyy Kuluttajaviraston verkkosivuilta www.kuluttajavirasto.fi>opettajalle> materiaalia ja taustoja oppitunnille>Nuorten jutut.



IDA

KIIRE VERO MODAAN

Ida asuu äitinsä kanssa, kolme veljeä ovat muualla, hän on esy-luokalla. Hän ei ikinä syö koulussa; koulun vieressä on kioski.

– Saan rahaa melkein aina kun mä pyydän, nykyään. Mun pitää tiskaa, imuroida, hoitaa koira. Ilman rahaa ei oo mitään. Jos ei oo, ei saa mitään viikonlopun viettoon, vaatteisiin. Kaikkei turhaa krääsää.

– Mä oon aika paljo mesessä, en niin paljon internetissä. Yöllä pelaan, yleensä aina yhteen, CS:ää.

– ... kestäaks tää viel kauan? Mutsi odottaa Tikkurilassa, mennään yhdessä Vero Modaan, Onlyyn ... ostaa farkkuja, paitoja ja sitten kaikkee muuta kivaa. Voinks mä nyt mennä?

Kulmakarvaan lävistetty koru on jo repäisty pois.

NIINA

TOMUSOKERIA

Ensimmäisen viikon maanantaina Niina osti tikkarin, hiusvärin ja karkkipussin, tiistaina tomusokeria ja torstaina karkkipussin. Perjantaista sunnuntaihin hän ei ostanut mitään.

Tomusokeria?

– Koska en syönyt koulussa kuin näkileivän – mokkapaloihin. Arkiamuisin en syö mitään ja koulussa hyvin harvoin. Viikonloppuisin saatan syödä jotain.

– Ennen söin ihan hirveesti ja mua haukuttiin läskiksi, lopetin. Yritän olla syömätää ja liikun paljon. Kävelen koiran kanssa tai juoksen. Ja juon vettä nälkään. Tupakastakin menee nälkä pois – mutta voi se joskus lisätäkin nälkää.

– Koiran nimi on Onni, sen kanssa tutustun ihmisiin, ja muutenkin. En osaa pelätä että ne tekisi mulle pahaa. Jos joku tekee, alan huutaa.

Viikonloppuna et käyttänyt yhtään rahaa?

– Viikonloppuna olin isällä: se on sitä mieltä, ettei saa juoda eikä polttaa. Siel on eri säännöt.

Niina asuu äidin, äidin miesystävän, pikkusiskonsa Madleenin, 6, ja -veljensä Mikaelin, 10, sekä Onni- ja Essi-koirien kanssa.

– Mulla ei mene paljon rahaa. Yritän säästää jatkuvasti, että pääsen skootterikouluun. Tuttava on luvannut mulle skootterin. Ja kymmenen euroo menee hevoseen, sen rokotuksiin ja muuhun. Mulla on oma hevonen, Inkan Päivänsäde, ja äidillä oma, Inka, se on sen varsa. Kehä Kolmosen lähellä tallissa. Käyn aika harvoin siellä, viimeksi

marraskuussa. Kävin yhdessä vaiheessa ratsastuskoulua, mutta jalka jäi jalustimeen ja tipuin selälleni. En oo tippunu vaan yhtä kertaa. Elämässä on tullut kovia kolhuja, mutta on selvitty.

Isä laittaa rahaa Niinan tilille, ja äiti antaa kolme euroa oman huoneen siivoamisesta ja kymmenen euroa pikkusiskon vahtimisesta per kerta. Pikkusisko ei saa lähteä yksin ulos.

– Mä oon erikoinen tapaus, 14, mutta seitsemännellä vaikka kuuluis olla kahdeksannella luokalla, kävin 0-luokan lukihäiriön takia. Luokan vanhin ja lukihäiriö.

– Välillä mä haluaisin olla yksin, lähtee vaikka ulkomaille, tai laivalla. Kaverit voi pettää.

Niinalla on huoneessaan tietokone ja mankka. Arkinen hänen pitää tulla kotiin yhdeksältä, viikonloppuisin yhdeltä - kahdelta.

– Viime yönä olin mesessä, aloin auttaa yhtä mun kaveria, en oikein viittiny lähtee Raumalle käymään.

Toisen viikon maanantaina, tiistaina, keskiviikkona ja torstaina Niina osti tupakkaaskin: virolaista sinistä LM:ää, noin 3 euroa aski, keskiviikkona myös eurolla hedelmääntareita kioskilta.

–Perjantaina sain kartsan, jossa on 10 askia ja lauantaina ostin 12 kaljaa.

–Tupakat sain mun äidiltä, kun oli siivonnut. Kaljaa en itse käynyt ostamassa, annoin kaverille rahat, jotain 10 euroa.

Sunnuntain kohdalla lukee tikkarin (manikka tikkarin).

– Senkin kaveri söi melkein kokonaan.

Idan merkinnät:

- 17.01: 0,33 limu (1,20 €) klo 10:20 Smartin tupakka aski (3,00 €) klo 18:25.
- 18.01: karkkipussi (2,25 €) klo 13:15.
- 19.01: Pizza (5,50 €) klo 20:00 1,5 l € kokist (2,40 €) klo 20:15.
- 21.01: suklaa levy (2,50 €) 11.30.
- 22.01 röökiaski (3,00 €) klo 16:50.
- 24.01: Kulmakoru (22 €) 19:25 25.01: Jätelöä (2-3 €) en muista kelloaikaa.
- 27.01 0,33 l limu (1,20 €) klo 10:05.
- 28.01 0,33 l Limu (1,20 €). perjantai: housut (farkut) 60 € tumput 6,90 € kaulaliina 20 €





SLANGIOPAS

Kartsa: savukekartonki.

0-luokka: kouluun valmistava luokka.

Olla mesessä: chättäillä eli vaihtaa kuulumisia tietokoneen Microsoft Messenger-ohjelmassa.

Irttarit: irtokarkit.

Snoukailla: lumilautailu.

Skedetä: skeitata eli rullalautailu.

Pleikkari: PlayStation eli pelikone.

Esy-luokka: erityis- tai pienryhmäluokka.

CS: Counter Strike –tieokonepeli, jota pelataan verkossa.

23/7: 23 tuntia vuorokaudessa seitsemänä päivänä viikossa.

Lol: lot of laugh, yleinen ilmaisu chättäilyssä.

Konnat: irtosalmiikkikarkkeja.



JAANI

PELIKONEFRIIKKI

– Mä oon raha-automaattiyhdistyspelikonefriikki. Viikkorahat menee pelikoneeseen ja karkkiin ja sellaseen. Jos mä voitan, ostan karkkia ja pelaan lisää ja häviin. Vaatteet? Äitin kanssa ostetaan. Kunhan jotain saa päälleen.

– Viikkorahaa saan 10 euroa. Paitsi jos mutsi saa hyvän tilin, mä saan bonusta jos mä esim. lakasen tai imuroin. Yleensä mä lakasen – en tykkää imurista.

– Täl hetkellä meil ei asu kun minä ja Lotta ja äiti. Isoveli asuu omissa kämpässä ja pienempi isovelki asuu jossain lastenkodissa.

– Pari kertaa viikossa käyn sähkössä, mutta se ei oo ohjattua. Ennen kävin Tikkurilassa pelaamassa lätkää. Mut en sit enää jaksanu roudaa kamoja. Pitäis olla aina autokyyti.

Jaani haluaisi omaan huoneeseensa telkkarin ja tietokoneen.

– Nyt isosisko omii ne ittelleen 23/7. lol.

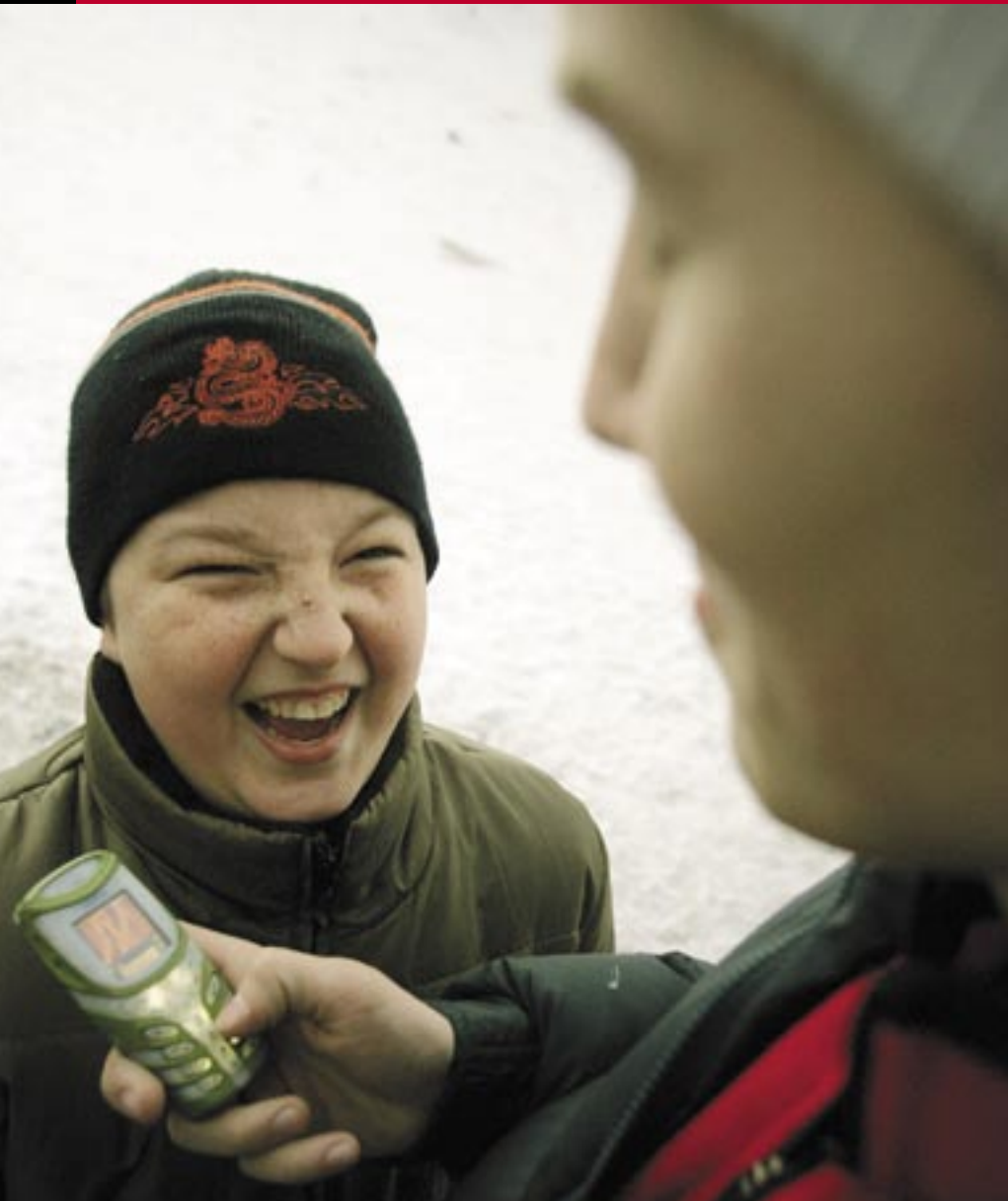
– Mä pelaan pleikkaa, ja sit kun en jaksa, tietsikkaa. Kun en jaksa, nukun tai piirrän. Ja luen. Piirsin tänäänkin mökin ja aurinon ja kukkapenkin ja tien.

– En tykkää koulusta eikä kukaan muukaan.

– En mä ikinä suunnittele mitä mä huomenna teen.

Jaenin merkinnät:

- 18.1. pelasin pelikoneeseen 2,80 4 kpl riisifruitti 0,99 kpl
- 19.1. Pepsi 2-pack 3,99 Pelasin 1,00
- 20.1. 2-pack Pepsiä 3,99 vehnäleipää 1,85 Spar suklaapatukoita 2,00.
- 22.1. 2x Juissi (ananas) 1,98 banaaneja 5 kpl 1,85 10 kpl Nami-Nami vanukasta 4,40 meetwurstia 1,79 Juusto 4,99 Metripizza 4,99
- 23.1. Pelasin pelikoneetta 9,40. Pullava Pullaa 1,80. Persikoita 1,85. Pepsiä 2-pack 3,99. Porsaan kyljyksiä 1,90 €.
- 26.1. Pitkävetoa 4,00 Pelasin 10,00.
- 27.1. Mountain dew 1,5L 2,65 bussilippu 1,10 2. pack pepsiä 3,99, pytipannua 3,00 2 pss. karkkia 4,00.
- 28.1. 0,5 kg karkkia 1,00, 2 pkt keksejä 2,00, 0,5 l Muumilimua, 1,40. Purkkaa 1,00.
- 29.1. pelasin 10,00 voitoin 30,00. 3 menin leffaan kulut yht: 25,75 €+ matkat. Zoom jäätelöitä 3,00.
- 30.1. pelasin 20,00, Coca Cola 2,99.



FEODOR

SOHVA, MÄSSYÄ

Feodor kertoo asuvansa mutsin, koiran ja mutsin poikaystävänsä kanssa ja olevansa häirikkö.

– Tai muuten mä oon aika lailla tavallinen mutta aina riehutaan mutsiin kaa, hän tarkentaa.

Ensimmäiseltä tutkimuspäivältä Feodorilla on kaksi merkintää: karamellia 2,5 kiloa 2 e ja sohva 55 e.

– Oltiin Fazerilla. Sohvan mutsi kävi ostamassa, se on vihreä. Se on ihan mun näkönen.

– Feodorille oman huoneen sisustaminen on tärkeä asia. Hän saa kuukausirahaa 20 euroa ja ostaa ”mässy, sipsii ja limuu”. Lisäksi hän yleensä saa sitä tavaraa ja vaatetta, mitä pyytää. Ostokset tehdään äidin kanssa.

– Mutsi pelkää et mut ryöstetään. Vaikka mainehan siinä menee.

Feodorilla on suunnitelmia. Hän odottaa oman mopon saamista.

– Melkeen joka päivä siitä on puhetta. Mutsi sanoo että aika varmasti saan sen kun täytän lokakuun 22. päivä 15 vuotta.

– Ja kun mä oon 16, mä muutan omaan kämppään. Mummo on luvannu ostaa, kun me aina tapellaan kotona.

Talvella hän snoukkailee Talman, Serenan, Vihdin ja Messilän laskettelukeskuksissa. Viime talvena hänellä oli niihin kuukausikortti, mutta nyt ei ole ollut oikein keleşä.

Kesäisin hän skedee.

– Kerran kuussa pitää ostaa uusi skeitti, 100 euroa, äiti on vaan iloinen, että mä vähän urheilen.

Feodorin kotiintuloajat ovat arkisin klo 21, viikonloppuisin 23. Huoneessaan hänellä on tietokone, pleikkari, telkkari, stereot, kaksi pöytää, sänky ja sohva.

– Aika paljon vietän aikaa tietokoneen ääressä, ehkä viis tuntia päivässä. Arkisin suljen koneen 11:ltä, viikonloppuisin ei oo mitään rajaa. Katson kelloa kolmelta, ja sitten se on kuusi, ja sitten mä sammun sohvalle.

Feodorin vihkossa seuraavat merkinnät (tiistaista torstaihin) ovat maito, leipä, voi, vessapaperi 2 €, limu 2 €.

– Joskus mä meen ostamaan ruokaa kotiin, osan mä valitsen itse, osan mutsi. Peruseruokaa.

Perjantaina hän on ostanut Pringlesin sipsit 1€, keksiiä 2 €, Limua 2 €, Karkkia 3,5 €. Seuraavalla viikolla ma. karkkia 3 €, ti. ranskalaiset 2 €, ke. broileri, riisi. X?

KUISMA

PERHEEN AINOO SELVÄJÄRGINEN

Kuisma arvelee käyttävänsä viikossa ehkä jonkun femman.

– Ostan syötävää: karkkia, sipsiä, limua, joskus vanukkaita, joskus kääretorttu. Ehkä käytän tavallista vähemmän rahaa – se riippuu. Joskus menee paljon. Esim. kun mä kävin ostaa nää vaatteet. Itse menin. Kun ei oo ikinä saanu kauheen paljon niin osaa valita, että saa myös. Ei osta paskaa.

– Jos saisi enemmän rahaa ostaisin telkkarin ja tietsikan ja sähkökamoja. Pelaan sähköä Tikkurilan Tiikereissä kolme kertaa viikossa plus turnaukset.

Kuisma kertoo lukevansa paljon kaikkea. Lätkää hän haluaisi pelata mutta se on liian kallista eikä ole autoa. Hänen perheessään on kaksi siskoa, isä ja äiti.

– Hullu perhe. Faija on taiteilija, siinä on tarpeeksi hulluutta, ja hullu kirjoittaja-äiti ja hullu pikkusisko ja mukiinmenevä isosisko. Musta tuntuu että mä oon ainoa selvä-

järkinen mun perheessä, ja isosisko.

– Joskus saan satunnaisesti isältä rahaa, viikkorahantulo on stopannut. Pelikoneesta voittaa joskus. Mummolla jos käyn siivoamassa saan rahaa. Olen myös jakanut kaksia erilaisia mainoksia ja nyt rupean taas jakamaan. Ja kesäduunista saa rahaa – oon maatilalla töissä kesäisin ja saan sieltä palkkaa. Ens kesänä meen taas ja ostan varmaan mopon.

Kuisman merkinnät:

- Ma 17.01. ostin koulun kioskilta 1 eurolla jenkki purkkaa, pelikoneeseen 1,20, 0,50 jenkki purkka.
- 19.01 kolitsi n. 20,00 housut n. 41,00
- 22.01 limu 2,00.
- 25.01 80 sentillä konnia, 8 eurolla lätkähanskat (kaverilta).
- 27.01 lauantai pussi 1 euroa.
- 30.01 putukka 70 senttiä